

ERŐS VÁR

AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

40. ÉVFOLYAM

1974. OKTÓBER—NOVEMBER

7. SZÁM

HIÁNYZÓ TAGOK — BETEG TEST

És lesznek jelek a napban, holdban és csillagokban; és a földön a népek kétségbe esnek tanácstalanságukban a tenger árjának zúgása miatt, mikor az emberek elalélnak a félelemtől és annak várásától, ami a földkerekségére következik; mert az egek erősségei megrendülnek. És akkor meglátják az Ember Fiát, amint eljön a felhőben hatalommal és nagy dicsőséggel.

Mikor pedig mindezek elkezdődnek, egyenesedjétek fel, emeljétek fel fejéteket, mert közeledik a ti megváltásotok.

Mondott pedig nekik egy példázatot: Nézzétek a fügefát és mind a fákat. Mihelyt hajtának és ezt látjátok, magatoktól tudjátok, hogy már közel a nyár. Így ti is, mikor látjátok, hogy ezek meglesznek, tudjátok meg, hogy közel van az Isten országa. Bizony mondom nektek, hogy az emberek nemzedéke nem múlik el, míg mindez meg nem lesz. Az ég és föld elmúlnak, de az én beszédeim semmiképpen el nem múlnak. De vigyázzatok magatokra, hogy meg ne nehezédjék a ti szívetek dobzódás, részegség, vagy az élet gondjai miatt és hirtelen ne jöjjön rátok az a nap, mint valami tőr, mert meglepi mindazokat, akik a föld színén laknak. Legyetek azért mindenkor éberek, könyörögjétek, hogy méltókká téssetek arra, hogy kimeneküljétek mindezekből, amik bekövetkeznek, és megállhatatok az Ember Fia előtt.

Nappal a templomban tanított. Éjjelre pedig az Olajfák hegyére ment ki. És kora reggel az egész nép hozzá sietett, hogy hallgassa őt a templomban.

(Lukács 21:25-38)

Az Isten által szépségben megteremtett világunk veszélyben van az ember kapzsisága és a technikai haladás okozta szennyeződés miatt — figyelmeztetnek a környezetvéde-

lem szakértői. Aggodalomra ad okot például a lombos fák és az erdők pusztulása különösen a nagyvárosok környékén, de még a ritkán lakott területeken is. A lég- és talajszenyveződés meggyengíti a növényzet ellenállóképességét és így még a természetes növénybetegségek is nagyobb pusztítást végeznek. Például a hatalmas lombkoronájú gyönyörű szilfák (itt "elm-tree"-nek hívják) egymásután tűnnek el az ún. "dutch elm disease" egész vidékeket megfertőző járványa miatt. Ezeknek a fáknak a pompás zöld lombsátora egyszerre csak sárgulni kezd, a levelek lehullanak, az ágak egymásután elszáradnak, a fa teljesen kipusztul: sürgősen ki kell vágni. Aki ért ezekhez a dolgokhoz, nem lepi meg a fák eltűnése, mert hiszen kezdettől fogva ott voltak a jelek, amikor az ágak végei már kezdtek sárgulni.

JÉZUS MONDANIVALÓJA

Jézus fenti példázata is az elkövetkező események előzetes jeleinek felismeréséről beszél, amikor azt mondja: *Mihelyt a fák hajtának, magatoktól tudjátok, hogy közel a nyár.* De a mi Urunk nemcsak fákról beszélt itt, hanem arról, mennyire sürgős, hogy *Isten idejének a*

jeleit felismerjük! Az emberi történelem végéről beszél, az ítélet napja rettentő aktualitásáról! Azt mondja: ismerjétek fel e jeleket és ébredjétek rá a valóságra.

A MI VÁLASZUNK

Jézus hallgatói kétféleképpen reagáltak az Úr által mondottakra. Voltak, akik hittek. Például Pál apostol gyakran írja leveleiben, hogy *a vég közel.* Már hajnalodik az utolsó napra, az üdvösség napjára. Pál hitt Jézus szavának és az Ige igaz volta határozta meg életét. — A másik lehetőség az, hogy elengedjék fülünk mellett Jézus figyelmeztetését. Azt mondhatnánk, mint sokan az első században élők közül: Még eddig nem jött vissza Jézus és valószínűleg nem is fog! Generációk hallották a jövendölést és még mindig nem teljesedett be.

Legyünk teljesen őszinték: mi, mai keresztyének, nem kételkedve reagálunk-e ezekre az ígérekre? Hát igen, a lelkész a szószéken elmondhatja mindezeket, és valószínűleg nem fogunk a padból felállni, hogy vitatkoznunk kezdjünk vele. De ha arról lenne szó, hogy a hallottakat gyakorlati módon alkalmazzuk az életünkre, talán kár is Jézusnak ezeket a szavait elővinnünk. Hiszen nem úgy élünk, mintha az ő közeli eljövételére számítanánk. Életünk egyáltalán nem tükrözi az ilyen fajta meggyőződésen alapuló éberséget és készenlétet.

A Zsidókhoz írt levél hasonló helyzetet tesz szóvá a korai egyházban. A keresztyének kezdtek elhanyagolni az istentiszteletet, már nem erősítették egymást a hitben.

SAJTÓVASÁRNAP

Az 1974. évi sajtóvasárnapot a legtöbb gyülekezetben nem az egyházi év utolsó vasárnapján (nov. 24-én), hanem technikai akadályok miatt későbbi időpontban tartják meg. — Ugyanez oknál fogva késett lapunk jelen összevont száma is.

Kicsoda a Krisztus, és mit jelent nekem Krisztus eljövetele? — ezek a kérdések már nem foglaltak el központi helyet az életükben, hanem figyelmen kívül hagyott tényezőkké váltak. Ezért szól az apostol figyelmeztetése: *Ne hanyagoljátok el a gyülekezetet, mint az szokásuk némelyeknek... hogyan menekülünk meg mi, ha nem törődünk ilyen nagy üdvösséggel?* (Zsid. 10:25; 2:3)

MAI KÓRTÜNETEK

És ma mi a helyzet? Nézzünk csak magunkba. Mik a fontos dolgok számunkra? Mi érdekel bennünket? Milyen ügyekkel törődünk? Talán bennünket is egészen lekötnek *“az élet gondjai és gyönyörei”* Jézus szavai szerint? Mindennap 24 óra áll rendelkezésünkre. Mire használtad fel a legutóbbi 24 órát? Minek adtál elsőséget, milyen célok után futottál, míg az óramutató 24-szer körüljárt?

Azután nézzünk most a *gyülekezetünkre*. Természetesen nem látunk bele embertársaink szívébe, nem tudhatjuk mi van legbensőjükben elrejtve. Azonban a gyülekezet életének egyes *tünetei* könnyen észlelhetők. Annyit legalább meg tudunk mondani, hogy viruló egészség, vagy egy se ilyen, se olyan állapot, vagy éppen elpusztítással fenyegető betegség jellemzi a gyülekezet életét. Hogyan lehet a lelkiéletet megmérni? Hogyan teszünk lázmért a szívébe, hogy a lelki hőmérsékletet megállapítsuk? Erre nézve nincs emberi mértékünk, de lemérhetjük a gyülekezet *templombjárásai, igehallgatási és úrvacsoravételi készségét*.

Tegyük csak fel a kérdést: *Hol vagyunk mi minden vasárnap reggel, amikor Isten népe összegyűl az istentiszteletre és az úrvacsora vételeire?* Hasonlítsuk össze a gyülekezetünk teljes lélekszámát a vasárnaponkénti átlagos templomlátogatók számával. Vajjon egészséges-e a gyülekezetünk, vagy pedig pusztító járvánnyal állunk szemben? Vegyük tudomásul: ha a test egy része hiányzik, akkor a test beteg! Pál apostol azt mondja, hogy az *egyház a Krisztus teste; Krisztus a fej és mindnyájan az ő testének tagjai va-*

gyunk. Helyén való lenne tehát valahogy így megszólítani a gyülekezetet: Hallgass ide, Krisztus teste, bajok vannak: egyes tagjaid bizony hiányoznak! Az a veszély fenyeget, hogy az egész test elvérzik.

Kedves Testvérem, ki ezeket a sorokat olvasod, most úgy-e néhány percen át velem együtt elgondolkodol ezen a problémán? A lelkészedet azonban állandóan ez a probléma foglalkoztatja. Sokan azt gondolják, mit számít az, hogy ők ott vannak-e a templomban, vagy sem? Talán számon sem tartják őket, vagy nem törődnek velük. Hidd el: Isten számon tart téged is és aggodalommal figyeli az életedet, mert gondja van gyermekeire.

A MÁSIK LEHETŐSÉG

Van-e orvosság a gyülekezet betegségeire? Mit tehetek én, egy kicsiny tag? — Nemrégén egy televíziós műsoron a szenátus három tagja nyilatkozott az amerikai külpolitikáról. Mindhárman azonosan látták a problémákat, célokat és az általános külpolitikai irányelveket. Azonban éles véleménykülönbség volt közöttük a követendő út kijelölése és az elkötelezés fokozata tárgyában. Ilyesfajta helyzetben vagyunk mi keresztyének, amikor az egyház bajairól beszélünk. Mindnyájan egyetértünk abban, hogy a probléma létezik, az emberek nem járnak templomba, pusztulunk-veszünk, stb., stb. De amikor arról van szó, hogy ténylegesen tegyünk valamit, megáll a tudomány.

Gyakorlati indítványom van az Olvasó, mint gyülekezeti tag számára: ki-ki azonnal határozza el és komolyan kötelezze el magát Isten előtt a cselekvés három útjára:

IMÁDKOZZ!

Először: imádkozzál valakiért a gyülekezetedben. Gondolj valakire. Lehet, hogy az illető éppen a saját házastársad, gyermeked, testvéred, szülőd. Vagy talán valaki, akit már hónapok, vagy évek óta nem láttál a templomban. Válassz ki magadnak egy *valakit* és imádkozzál érte! Imádkozzál, hogy Isten legyen vele és segítse őt magára találni, hogy az illető személy rádöbbenjen az egy *szükséges*, az egy igazán fontos

dologra és közelebb kerüljön Istenhez.

SZÓLJ!

Másodszor azután: beszélj vele. Nem nyaggatásról és okvetetlenkedésről van szó, csak valahogy ügyesen és csendesen értesd meg azzal a testvéreddel, hogy őszintén törődsz vele. Sokan talán nem gondolják, hogy a lelkésziük törődik velük, mert ilyen kifejezetten ezt még nem hallották tőle. Hát mondjuk csak ki most: *Hiányoztál!* Tudod-e, hogy a világ legnagyobb eseménye a gyülekezet istentiszteleti közösségében történik? Isten ott lenyúl az emberek életébe, bűnbocsánattal és reménységgel ajándékozza meg őket, értelmet ad az életüknek. Elfelejtetted már, hogy *“az Ember Fia azért jött, hogy az elveszettet megkeresse és megmentse”*? Találjunk mindnyájan alkalmat arra, hogy beszéljünk valakivel és elmondjuk, hogy *neünk is fáj az ő távolmaradása*.

CSELEKEDJ!

A harmadik teendő pedig az, hogy azután a jövő vasárnap ott vagy *te is* a templomban, mégpedig *azzal együtt*, akiért imádkoztál s akivel beszélgettél. Az emberek gyakran meghívják barátaitak ebédre, vagy szórakozni. Hívd meg ezt a testvéredet a *templomba!* Vidd őt el magaddal. Ha igazán aggaszt az egyházad sorsa, akkor ne csak beszélj róla, hanem a szép szavakat váltsd fel a cselekvés aprópénzére. Úgy-e, milyen jó lenne, ha egyszer már a templom túlszűfolttsága jelentene problémát? Úgy-e, milyen jó lenne Isten egész családját ismét együtt látni?!

MIÉRT?

Lehet, hogy most azt kérdezed, miért? Miért izgassam én magam, miért hozzak áldozatot? Miért imádkozzam valakiért, miért kell vele törődnöm, miért vigyem őt a templomba? Miért? Azért mert *“Isten úgy szerette a világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta, hogy aki csak hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen”*.

Tudsz-e ennél jobb okot?

RJG/ze

Reformáció ünnepe

AZ IRGALMASOK

“Boldogok az irgalmasok, mert ők irgalmasságot nyernek.” — Mt. 5:7.

Nem könnyű dolog irgalmasnak lenni. Ha az irgalmas samaritanus történetére gondolunk, akkor gyorsan és pontosan meg tudjuk mondani az irgalmas ember gyönyörű arcvonásait.

Az irgalmas embert arról lehet megismerni, hogy mindig szeretetet ad és mindig jót tesz mindenkivel. Ez azt jelenti, hogy olyan valaki, aki nem ismeri a gyűlöletet és a gonoszságot, a haragot és az irigységet. Olyan, mint a forrás tisztán felfakadó vize, amelyik nem ad tüzet, mérget, vagy mámort, indulatot, vagy pusztulást, hanem egyszerűen frissít és üdít, erőt és életet ad, mert ez a lényege. Az irgalmas emberben nincs semmi látszat, semmi önzés és semmi sötét titok. Olyan, mint a gyémánt: kettétörhető, vagy lecsiszolható, levált darabjai, szétszálló porszemek is egyforma fényre csillognak. Az irgalmas ember mindig jó, mert mindig szeret.

Az irgalmas embert azután arról lehet megismerni, hogy nem tesz kivételt a szeretet ajándékozása közben ember és ember között. Nem nézi, hogy kedves, vagy idegen az, aki szeretetére szorul. Neki minden ember testvére és minden könny a szívére hull. Az irgalmas samaritanus a saját fiát sem ölelhette volna át jobban, mint amilyen gyöngédséggel hajolt rá a vérző idegen súlyos sebére. Az irgalmas ember rokona a napsugárnak, amelyik megcsókol minden sápadt arcot anélkül, hogy előbb elkérné tőle az iratait.

Az irgalmas embert arról lehet megismerni, hogy a szeretet angyali mozdulatát mindig úgy csinálja, hogy ezért nem vár sem hálát, sem köszönetet. Szőlőtőkék és almafák így adják mosolyogva a termésüket, a csillagok a fényüket, a tavasz az illatot, a búzakaralások a kenyeret. Nem kérnek érte semmit és nem várnak érte semmit. Az éhezők és a reá szorultak hozzájuk lépnek, átveszik az ajándékokat és tovább mennek.

Az irgalmas ember olyan csodálatos ember, aki mindig valami benső

kényszerből jó. Szeretnie kell és adnia kell, mert ha nem tenné, nem is élne. Hiszen nem lenne tovább értelme az életének. Szeret, mert ez a természete. Ad, mert ez magától értetődik. Mindezt pedig cselekszi úgy, hogy ő maga sem tud róla. Csak annyit, hogy jónak lenni és szeretni — kimondhatatlanul jó!

Róluk beszél Jézus, amikor azt mondja: — Boldogok az irgalmasok... mert ők irgalmasságot nyernek.

Nem azért jó hozzájuk az Isten, mintha Ő irgalommal fizetne az irgalomért. Isten szívét nem lehet megnyerni semmiféle földi mozdulattal. Az irgalmasoknak nem az a boldogságuk, hogy Istent meghódították, hanem az a boldogságuk, hogy bennük Isten él és Isten cselekszik csodálatos dolgokat.

Nem a hegedű dalol, hanem a Mester! A hegedűvel csak annyi történt, hogy a Mester kezébe került. Ez az irgalmasság titka, hogy aki Isten kezébe kerül, irgalmassá válik.

Irgalmas samaritanussá nem születik az ember és nem alakul, hanem Isten kezébe kerülve feltámad benne és megszólal és szeretetre lendül mindaz, amit rajta át Isten elhatározott és megálmodott.

A reformáció így fogalmazta újra Jézus szavai szerint az irgalmasságot is.

A középkor, Luther kora a koldusok kora volt és a középkor népe ezeken a koldusokon, a nekik adott alamizsnákon, jótett morzsákon akarta megvásárolni az üdvösséget, Isten bocsánatának könyörülő kegyelmét.

Voltak jócselekedetei és voltak irgalmas mozdulatai, de ezek mind nagyon pontosan számontartott számlák voltak, amiket Istennél akartak beváltani. A templomuk csak mennyei bolt volt, s azt hitték, hogy az imádság és a jóság gyöngyszemein megvásárolhatják a mennyországot.

A reformáció volt az, amelyik kiábrándította őket ebből a kárhozatzból.

Nem a jócselekedetet kell, mondtotta Luther, hanem Krisztus kell.

A Krisztussal való élet kell. “Amikor a hit által megismerem — írja Luther —, mennyire szeret engem az Isten, akkor nem is tehetek másképpen, minthogy nekem is szeretnem kell Őt, hajlandónak kell lennem Iránta és örömet és szeretettel meg kell tennem mindent, amit kíván. Így ugyanaz az ember hozzáfog és mindenestől odaadja magát felebarátjának, szolgálja, segíti, tanácsolja őt ingyen és önként. Nem állhatja meg, amikor tévelyegni és bűnökben vergődni látja felebarátját, eligazítja őt a helyes útra, odavezeti őt, ahol maga is vígasztalást és segítséget talált, hirdeti neki az evangéliumot és arra igyekszik, hogy a bűneiből is kiszabadítsa. Azután felruhazza, enni ad neki, szolgálja és szereti.”

Jézus Krisztus semmit sem kötött annyira tanítványai lelkére, mint ezt a századokon át hozzánk is elérkező mondatot: “Arról ismerik meg, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretni fogjátok!”

Ezért boldogok az irgalmasok, mert bennük Isten él és mindennap irgalomra formálja az életüket.

A reformáció minden szava, Igéje azért keres meg minket, hogy tisztábban lássuk meg Krisztus arcát és így meglássuk azt, akinek a számára irgalmas samaritanusnak születtünk.

A reformáció így lesz áldássá bennem és kívülem.

Friedrich Lajos

TEPLOMTISZTÍTÁS

A reformáció mindig templomtisztítás.

A mi reformációnk, az én reformáción is, mindig templomban történik. Kicsi templom ez, úgy hívják: a szívem. Mit számít neked, hogy Jézus megtisztított egy óriási templomot, egy egész régi antik világot, mit számít neked, hogy Luther megtisztított egy egész kort, a középkori katedrális, ha a te kicsi templomod, ha a te szíved nem tiszta. A te életed ebben a kicsi templomban zajlik le. Neked itt kell üdvözülnöd, vagy elkárhoznod. Téged itt vár egy izgalmas és sorsdöntő reformáció.

(Lelkipásztor)

ERŐS VÁR

AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

A „Lutheran Church in America”
Magyar Konferenciájának lapja.

Szerkesztő és kiadó:

Juhász Imre

Munkatársak:

a magyar evangélikus lelkészek.

“ERŐS VÁR”

(“MIGHTY FORTRESS”)

P.O. Box 02148, Cleveland, Ohio 44102

Published by the

Hungarian Conference

of the Lutheran Church in America.

Issued monthly October to May,
bi-monthly in June/July and Aug./Sep.

No. 7. (173) Vol. 40

OCTOBER-NOVEMBER 1974

Subscription: \$3.00 a year.

Second-class postage paid
at Cleveland, Ohio.

FONTOS!

Minden szerkesztőségi anyag,
kézirat, gyülekezeti hír, úgyszin-
tén a lappal kapcsolatos minden
levelezés, előfizetés és adomány
erre a címre küldendő:

“ERŐS VÁR”

P. O. BOX 02148

CLEVELAND, OHIO 44102

Az “ERŐS VÁR” előfizetési díja
egy évre csak 3 dollár. Szivesked-
jenek a lejárt előfizetéseket kése-
delem nélkül beküldeni a fenti
címmre.

Be nem jelentett címváltozás esetén
a posta a kézbesíthetetlen újságot
megsemmisíti, a kiadóhivatalnak pedig
külön portót kell fizetnie. Erre a költ-
ségre különösen nem-előfizetők, kése-
delmező előfizetők, vagy többéves hát-
ralékban lévők esetében nehéz fedezete-
tet találni.

Ezért kérjük olvasóinkat, hogy min-
den esetben pontosan adják meg címü-
ket a “Zip Code” szám feltüntetésé-
vel együtt! Az újságot “Zip Code”
szám nélkül nem kézbesíti a posta.
Címközlésnél tüntessék fel az utca
megjelölését is; pl. St., Rd., Ave.
Ugyanis egyes postai zónában azonos
nevű utcákat csak így lehet megkülön-
böztetni.

Printed by

Classic Printing Corporation

9527 Madison Ave., Cleveland O. 44102

EGYHÁZTÖRTÉNETI NAPTÁR

OKTÓBER

3. Huszonöt éve, 1949. október 3-án halt
meg Sopronban dr. Podmaniczky Pál, a
vallástörténet, vallásbölcsélet és keresz-
tyén neveléstudomány egyetemi ny.r. ta-
nára, több népszerű könyv és ének írója
és fordítója (sz. 1885).

6. Négy száz év, 1574. október 6-i ke-
llettel jelent meg Komjátiban Huszár Gál
reformátorunk kottás énekes- és imádsá-
gokönyve, legszebb, s egyben utolsó
nyomdai műve: “A keresztyéni gyüleke-
zetben való dícséretes és imádságok”. Őt
énekét a ma használt Keresztyén Énekes-
könyvünk is tartalmazza.

6. A százhuszonöt éve, 1849. október 6-
án kivégzett 13 aradi vértanú között a
Sáros megyei Margonya evangélikus gyü-
lekezete Dessewffy Arisztid tábornok (sz.
1802) személyében felügyelőjét, a Worms
környéki evangélikusság pedig Leiningen-
Westerburg Károly tábornokban (sz. 1819)
buzgó egyháztagját gyászolta. Emléküket
kegyelettel őrzi az egész magyar evangéli-
kusság is.

10. Ugyancsak 125 éve, 1849. október
10-én végezte ki a császári hadbíróóság a
pesti Újépületben — a mai Szabadság té-
ren — Jeszenák Jánost, a Dunán-inneni
Evangélikus Egyházkerület felügyelőjét
(sz. 1800), akinek utolsó órájában Szé-
kács József pesti lelkész, a későbbi püs-
pök nyújtotta az evangélium vigasztaló
erejét.

14. Százhuszonöt éve, 1849. október 14-
én a szabadságharcot leverő császári had-
vezetés a Szepes megyei Toporcon huszad-
magával az éj leple alatt — bűnvádi el-
járás nélkül — kivégezte Matherny János
evangélikus tanítót, Irányi Dániel sógorát.

24. Három száz év, 1624. október 24-én
halt meg Emdenben Scultetus Ábrahám
udvari főlelkész, teológiai tanár (sz. 1566).
Szenczi Molnár Albert pártfogója, aki
több teológiai munkáját magyarra fordí-
totta és kiadta.

NOVEMBER

1. Ötven éve, 1924. novemberében jelent
meg először a “Lelkipásztor”, mint “ma-
gyarhoni evangélikus gyakorlati havi fo-
lyóirat” Vértési Zoltán magyarbolyi lel-
kész szerkesztésében.

4. Kilencven évvel ezelőtt, 1884. novem-
ber 4-én született Pusztaföldváron Szimo-
nidesz Lajos lelkész, táborigazgató, műve-
lődéstörténész, a történettudományok kan-
didátusa (†1964).

6. Száznegyven éve, 1834. november 6-
án halt meg a pest-budai evangélikusság
első gyülekezetszervező gondnoka, temp-
lom- és iskolaépítője, az iglói születésű
Liedemann János Sámuel (sz. 1756), aki
merész hitével a mai, mintegy 2000 férő-
helyes Deák téri templomunkat tervez-
tette meg a fiatal Pollack Mihállyal, az
akkor még 100 lelket sem számláló fővá-
rosi evangélikusság számára.

8. Három száz év, 1674. november 8-án
halt meg az angliai Chalfont St. Giles
városkában John Milton angol költő, író
és politikus, az Elveszett Paradicsom hal-
hatatlan szerzője (sz. 1608).

9. Negyven éve, 1934. november 9-én
halt meg tífuszban Kína szecsuanai tarto-
mányának Szujning nevű városában Kunst
Iren magyar evangélikus misszionáriusnő
(sz. 1869), akinek életrajzát Gáncs Aladár
írta meg 1935-ben.

20. Négy százötven éve, 1524. november
20-án Horváth János szepesi prépost szí-
gorú rendszabályokat foganatosított a
“lutheránus párt” ellen, “amelybe meg-
gondolatlanul áramlanak a keresztyén em-
berek tömegei”. **EV. ÉLET**

MEGNYÍLT A LORÁNTFFY OTTHON

Szeptember 15-én ünnepi hálaadó isten-
tisztület volt az akroni magyar reformá-
tus templomban, mely után felavatták a
Lorántffy Zsuzsanna Otthont.

Ez a 104 ágyas modern és nagy intéz-
mény bizonyítja, hogy a magyar össze-
fogás még ma is képes rendkívüli ered-
ményeket produkálni Amerikában. Sok
ezek kis és nagy adománya — köztük
a mi Magyar Evangélikus Konferenciánké
— épült bele ezekbe a falakba, a szép
és célszerű berendezésbe, hogy otthont
és gondozást nyújtson öregeknek-betegek-
nek. Isten íme, gazdagon megáldotta
Dömötör Tibor ref. esperes álmát. Ő nem-
csak tervezni tudott, hanem fáradhatat-
lan kitartással, el nem csüggedő bátor-
sággal, igazi rámenős hajrával eselekedte
a hit eselekedeteit.

Az avatási ünnepen Brachna Gábor fő-
esperes és Bernhardt Béla lelkész képvi-
selte Konferenciánkat.

A Lorántffy Otthon október 1-én meg-
kezdte működését. Az igazgatóság felhí-
vása szerint még további adományokra is
van szükség, hogy a kezdet nehézségeit
áthidalják. Az ilyen adományokat, vala-
mint felvételi és információs kérelmeket
küldjük erre a címre:

Lorántffy Care Center

2631 Copley Rd.,

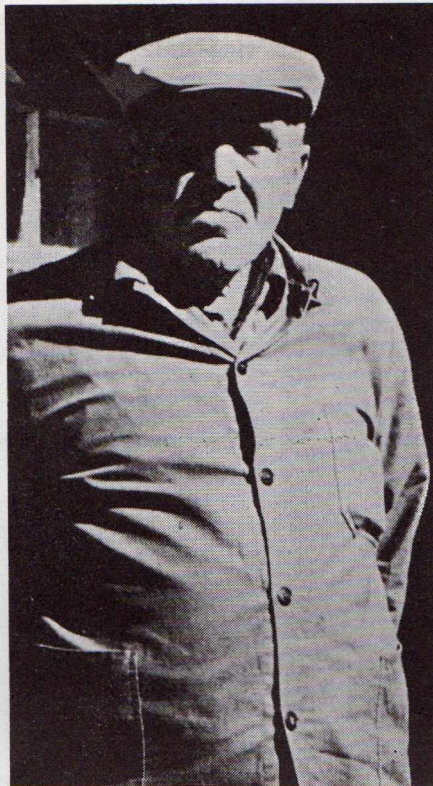
AKRON OH 44321

Ahonnán Luther származott

A keletnémetországi Luther-vidéken járt nemrégén a THE LUTHERAN tudósítója, Weber Erwin, aki az Illinois állambeli Augustana College tanára. Beszámolójából közlünk néhány részletet.

Luther maga írta egyszer: "Parasztgyerek vagyok, dédapám, nagyapám és apám mind valódi földművesek voltak." Luther apja az Eisenachtól délre fekvő Möhra nevű kis falu egyik parasztházában született. Eisenachból taxival indultam el, hogy felkeressem Luther őseinek otthonát. Sofőröm több helyen megállt, hogy a táj szépségeit és a Lutherrel kapcsolatos emlékeket megmutassa, többek között a festői Wartburg várát, ahol Luther egykor 300 magányos napot töltött el. Utunk a thüringiai erdőkön át, majd hullámszó gabonatáblák között kanyargott.

Dél volt, mire Möhrába érkeztünk. Luther Márton szobra áll a falu közepén. A reformátor gyakran ellátogatott ide, néha a szabadban prédikált a falu népének, nem messze az

Luther Reinhold, Luther Márton öccsének egyenes leszármazottja.

apja házatól. A ház maga már régóta nincs a Luther család birtokában. Jó karban levő épület, néhány traktor állt az udvaron. A fáskamra és a trágyadomb között egy motorkerékpár parkolt.

Megtudtam, hogy az egyik közeli házban még él egy Luther-ivadék: Luther Reinhold, aki Luther öccsének, Jákóbnak egyenes leszármazottja. Barátságosan beinvitált otthonába és elmagyarázta a családfáját, melyet a harmincéves háború idejéig tud visszavezetni.

Megmutatta Újtestamentumát, melyet ifjúkora óta mindig magánál hord. A 2. világháború alatt angol hadifogságba került. Amikor őrei észrevették, hogy Újtestamentumot olvas és felfedezték, hogy arcvonásai mennyire hasonlítanak a reformátoréhoz, szabadon bocsátották és hazaküldték őt.

1936-ban a reformátor szerepét kapta az ünnepi játékokon, amikor felelevenítették a birodalmi átoktól sújtott Luther Möhra közelében történt színlelt elfogatását, mely őt azután a választófejedelem védelme alá helyezte Wartburg várában. Luther Reinhold, a reformátor ruháiba öltözve, lovasszekéren, korhű jelmezű katonai kísérettel tette meg a 40 km-es utat Möhrától Wartburgig. Mint elmondta, máig is büszke arra és kitüntetésnek veszi, hogy a nagy reformátor szerepét játszhatta.

Sok helyet bejártam és sok Luther-emléket láttam németországi utamon. Azonban Möhra más volt, mint a többi, mert ott találkoztam Luther Reinhold-dal, aki híres őseinek élő műemléke.

(The Lutheran)

A möhrai templom belseje nem sokat változott Luther napjai óta.

Möhrai utca.

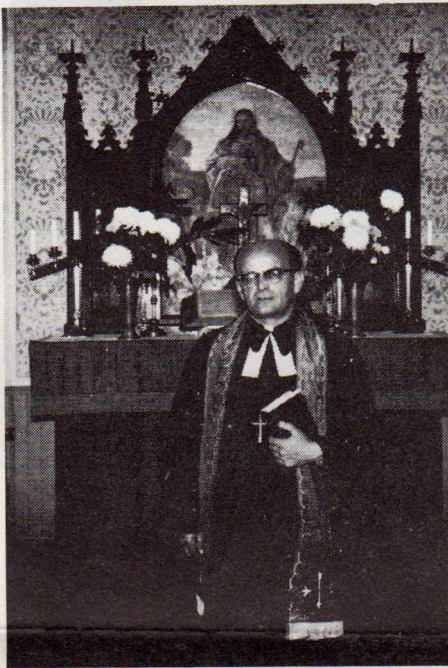
60 ÉVES A BUFFALÓI GYÜLEKEZET

Amerikai magyar életünknek szinte törvényszerű sorsa, hogy a bevándorlók első generációinak kihalása után nincsen utánpótlás és az egykor fényesen lobogó máglyák tüzei sok helyen már pislákoló mécsekké halványultak.

A buffalói "Megváltónk" egyház sohasem tartozott legerősebb gyülekezeteink közé. Voltak, akik már 20-30 éve közeli végét jósolták. Éppen ezért Istenünk különös kegyelme az, hogy e kicsiny sereg 1974. október 6-án hat évtized áldásaiért adhatott hálát az Egyház Urának. Azok közül, akiket az Úr Szentlelke 1914-ben arra indított, hogy gyülekezetbe tömörüljenek, már csak öten vannak életben: a 93 éves Kelemen néni és Lajos fia, Maglich Imre és felesége és Molnár Jánosné.

Érdemes feljegyezni az utókor számára a gyülekezetben 1914 óta szolgált 8 lelkész nevét: Korntheuer József, Becker Jakab, Schleifer Bertalan, Ormai János, Turcsányi Gyula, Papp János László, Juhász Imre és 1957 óta Buthy Dénes. A jelenlegi lelkész szolgálata nemcsak években a leghosszabb, hanem azért is figyelemreméltó, mert odaadó hűséggel pásztorolja ezt a maradék nyájat, amely már a lelkészcsalád megélhetését sem tudja biztosítani. Ideérkezése óta ezért kénytelen volt külső munkát is végezni, dolgozott vasgyárban és fatelepen, majd matematika-, latin- és németszakos tanári képesítést szerzett az egyetemen és már 12 éve buffalói középiskolákban tanít. Ebben Pál apostol példáját követi, aki apostoli és gyülekezeti munkája mellett sátoreszkészítéssel foglalkozott. Mint a jubileum alkalmával kiadott emlékkönyvben írja: "Gyülekezetünk tagjai talán sohasem voltak ennyire közel egymáshoz, mint egy család dolgoznak együtt az egyház fennmaradásáért. Hitük és imádságuk nélkül nem ühettük volna meg ezt a jubileumi ünnepet." Sorait személyes bizonyosságtétellel fejezi be: "Isten kegyelme megőrzött engem és szolgálómat, kezének áldásai meghaladtak minden emberi elképzelést és erőfeszítést. Éppen ezért erős a hitem, hogy Isten igéjével továbbra is szol-

gálnom kell közöttetek. Amíg emberek szívük lüktetnek, amíg emberek szenvednek, a vigasztalásnak, a hitnek és a reménységnek isteni igéire is szükség lesz, mint életmentő orvosságra."

Nt. Buthy Dénes a buffalói templom oltára előtt.

A délelőtti ünnepi istentiszteletre és úrvacsoraosztásra 37-en gyűltek össze. Juhász Imre clevelandi lelkész, a gyülekezet volt pásztorja hirdetett ígét angolul és magyarul János 1:35-37, illetve 1 Kor 1:4-9 alapján.

Estére azután a legnagyobb buffalói evangélikus templom, gótikus építészeti remekmű, a Holy Trinity egyház egyik termében 180-an jelentek meg a jubileumi díszvacsorán, ahová eljöttek nemcsak a délelőtti istentiszteletről hiányzók, hanem volt egyháztagok messze földről, számos református és római katolikus lelkész, a város magyarságának vezetői, valamint Nt. Buthy tanártársai is. Az est ünnepi szónoka dr. Gerencsér István piarista atya volt. A vendégeket a gyülekezet gondnoka, Meitner Károlyné köszöntötte, mősorszámmal szerepeltek Grill Lola, Vizsolyi Zsuzsanna és Faragó Gábor.

A 60 éves buffalói gyülekezet jubileumi emlékkönyvébe Brachna Gábor főesperes, az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia elnöke írt köszöntőt. Mondanivalója nemcsak az ottani gyülekezet tagjainak szól, hanem — úgy érezzük — minden amerikai magyar evangélikus testvér szívének ajtaján kopogtat:

"Kedves Ünneplő Testvérem:

Talán észreveszed, hogy nem egy névtelenekből álló, ünnepi hangulatban lelkesülő gyülekezetet szólítottam meg, hanem Téged, az egyes személyt, akit talán fellelkesít egy kissé a jubileum. Téged szeretnék kérni arra, hogy ha már adakoztál és résztvettél az alkalmi istentiszteleten és jegyed is meg van a bankettre, olvasd el az alanti sorokat.

A Te multadat idézi. Azt az időt, amikor keresztszüleid elvittek a templomba, hogy megkereszteljenek. Ezt kérdezte tőlük a lelkész: "Mi a gyermek neve?" A válasz a Te neved volt. Téged, neveden szólítva keresztelt meg egy lelkipásztor, mindjárt hozzá téve Jézus ígését: "és ime, én ti veletek vagyok minden napon a világ végezetéig." Majd kicsiny fejed fölé tartva kezeit így áldott meg: "A mindenható Isten, Jézus Krisztus Urunk Atyja, aki téged vízzel és Szentlélekkel újonnan szült, és minden bűnödöt megbocsátotta, erősítsen meg téged kegyelmével az örök életre." Te ezt akkor nem tudtad, de Isten ezt az ígérést mégis Néked adta a Szentírás bizonyossága szerint.

Azután megkonfirmáltak, azaz Te magad tettél fogadalmat arra, hogy Istennek tetsző, Krisztust követő életet fogsz élni. Az úrvacsora vételénél pedig hallottad: "Bűneid meg vannak bocsátva, eredj el s többé ne vétkezzél!"

Utána sok minden történt. A kivándorlás árvaságában Krisztus egyháza a Te kezedet is megfogta. Voltak, akik imádkoztak érted. S Te magad, a süllyesztő kétségek és észtbontó gondok és vétkek között gyakran mondottad: "Uram, irgalmazz Nékem!" — Magad ügyéről beszéltél és az Isten Neked mutatott szabadságot. Több mást is tett Érted az Isten. Az élet napsütötte, áldott, termő talaján sikert hozott munkádra, Neked adta. Házad, pénzed, más értékeid, a Social Security mind a Te nevedre szól. Te vagy Te és senki más.

Amikor ma, Isten és ünneplő magyar

gyülekezeted, lelkiismereted csendes hangján megszólal Benned, nagyon jól tudod, hogy Neked mondja: Ne engedjétek, hogy kicsiny magyar templomaitok oltárán kiblobbanjon a gyertyák lángja.

Testvérem, — értsd meg, — nem azt várja Tőled az Isten és egyházad, hogy katedrálisokat tarts fenn, mégcsak azt se, hogy mások helyett fizess az egyházfenn-tartás költségeit. De valamit mégiscsak kíván és kér Tőled. Azt akarja, hogy Téged a helyeden találjon. A Te kis templomod árva padsorai között egy hely, a Tied a hűség jegyében foglalt legyen: amikor Isten Igéjét hirdetik, amikor az úrvacsora vételéhez terítik meg a kegyelem asztalát. És ha szavak borítékja hiányzik is, a Tied ott legyen, melyre láthatatlan betűkkel rá van írva az emberi szív köszönete, a Tied, azért, hogy Isten gyermeke lehetsz életedben és halálodban.

Buffalo nagy város, a mi magyar evangélikus templomunk kicsi, naggyá a Te a hited, a hűség és szereteted teheti. Nagyon sok minden fordul meg Rajtad, még akkor is, ha egyedül vagy. A számadás napján újra keres Téged az Isten, vajjon Megváltó Krisztusod mit mond veled kapcsolatban a kevesek hűségéről?

Legyen áldottá Számodra is a gyülekezet hálaadó ünnepe.”

GYÜLEKEZETI HÍREK

DETROIT

Lelkész: Asbóth Gyula

Templom és lelkeszi hivatal: 8141 Thad-deus St. (48209). Tel.: (313) 841-3077. Istentisztelet minden vasárnap 11-kor.

Megkereszteltük: május 12-én Michael R. Andrews-t. Eltemettük: 1973. dec. 6-án Szalai Károlyt (v.t.b főgondnok), dec. 31-én Mary Zambót. Jan. 12-én Neráth Vilmost (v. gyülekezeti jegyzőt), jan. 29-én Mrs. Joseph Rosanyt, feb. 23-án Pomay Sándort, feb. 26-án Györfy Istvánt, márc. 21-én Pogány Dánielnét, szept. 14-én Mrs. Sophie Kozmát (v. oltáregyesületi tb. elnöknőt). Feltámadunk!

Okt. 13-án oltáregyesületünk jólsikerült bazárt rendezett. Okt. 20-án az istentisztelet keretében, nagyszámú rokonság jelenlétében áldotta meg a lelkész a 25 éves házassági évfordulójukat ünneplő Horváth Sándor és felesége szül. Pintér Ilona házaspárt. Horváth Sándor gyülekezetünk főgondnoka.

Luther a művelődésért

1524

450 évvel ezelőtt izgalmas üggyé lett a reformátor Luther számára az ifjúság oktatása. Németország városainak tanácsstagjaihoz külön iratot intézett: felhívást iskolák állítására és fenntartására. Úgy látta, hogy a reformáció ügyéhez hozzátartozik az iskolák reformja s a buzdítás a gyermekek és fiatalok iskoláztatására. Mi lendítette arra, hogy világgá kiáltsa véleményét?

Elsősorban az, hogy keserű tapasztalatai voltak a legilletékesebbek: a szülők nemtörődömsége felől. Vagy általában nem gondoskodnak, vagy nem elegendőképpen gyermekeik művelődéséről és jó nevelkedéséről. Luther azonban maga is belátta, a szülők önmagukban nem alkalmasak és képesek a fiatalok oktatására. Közös nevelőkre van szükség. Ezért intézte a szavát a városi tanácsokhoz. A szülőktől rájuk átháramló feladatként szervezzenek és tartsanak fenn iskolákat.

Másodsorban az a megfigyelés készítette Luthert erre a máig érdekes írásra, hogy még mindig a papok dolgának vélik a tudományok elsajátítását. Bosszantotta az a nézet, hogy az iskolák főképpen a papok képzésére valók. Ezért sértő, hogy ma is sokan képtelenek meglátni Luther iskolai reformköveteléseit és ezek nagy hatását. Nem igaz, hogy Luther folytatta, legfeljebb csak foltozgatja a középkori iskoláztatást. Ellenkezően. Fordított egyet rajta. Szidta azt a közfelfogást, amely szerint „szégyen volt, hogyha egy tanult ember megházasodott, és azt kellett hallania: no, ez világivá lesz, nem akar papi ember lenni, mintha bizony csak a papi rend lenne kedves az Isten előtt, és a világi egyenesen az ördögé és keresztyénellenes volna”.

A Luther által elítélt művelődési rendszernek a magyar nyelvben máig fennmaradt emléke a *deák* változatban is használt *diák* szavunk. Ez a diakónusból származik. Nem érdekes, hogy ma milyen s mennyiféle jelentése van annak a szónak. Akkor a papi renden belül egy alacsonyabb fokozatot jelentett. A diakónusnak már van tanultsága, latin nyelvtudása, félig-meddig papnak számít, de áldozópappá még nincsen szentelve. Aki megrekedt ezen a fokon, azt nevezték diáknak. Úgy látszik, már a reformáció ezt a szóhasználatot találta hazánkban, már a XVI. században egyszerűen a nem pap értelmiségi embert értették deák-diákon. Mégis nyilván tovább érezte a félbemaradást a társadalmi felemelkedésben.

Nos, Luther a maga hazájában éppen azért biztatott iskolák fenntartására, hogy a városokban céltudatosan képezzenek ki értelmiségieket, „sok művelt, tanult, értelmes, tiszteleltre méltó, jól nevelt polgárt”. Ne a kolostori, vallásos alapítványi iskolákból kerüljenek ki a nem papi értelmiségiek, a világi vezetők. Ne tekintsek őket többé félbemaradt embe-
reknek.

Ha leginkább a városi iskolákról írt is, éppenséggel nem feledkezett meg az általános iskoláztatásról. Sőt, még azt is szükségesnek és megvalósíthatónak tartotta, hogy a leányok szintén mind részesüljenek iskolai oktatásban. Mindebben nem volt Luther kezdeményező. Szórványosan megtalálhatók ezek a törekvések a reformáció előtt is. De Luthernak ez az irata harcot indított a fejlődést fékező tényezők ellen, és új erőket vett be a hasznos iskolák javára.

Kíméletlenül kritizálta a hagyományos oktatási anyagot és módszert. Annak ellenében dicsérte a nyelvek tanításának a megújulását. Magasztalta a latin, görög és héber nyelv hasznát és újra tanítását. Amit erről írt, mindenkit meggyőzhet, hogy a reformátor méltányolta a humanisták érdemeit. Innen szemlélve a magyarországi humanisták működését, még tisztábban láthatjuk például Sylvester János és az erdélyi szász Honterus János tevékenységét a reformációban. Luther a nyelvek tanításán kívül hangsúlyosan kívánta a történelem: a krónikák, históriák felvételét a tananyagba. Ajánlotta a közkönyvtárak megszervezését is.

Mindezekkel az iskolaügyi gondolataival Luther egyszersmind az evangélium védelmezője is volt —, féltette azt a rajongóktól is, akik handabandázva „újítottak” és haszontalannak hirdették a tudományokat. Visszont Luther iskolaügyi szolgálatára mi sem jellemzőbb, mint az, hogy 1530-ban, amikor Augsburgban (Agostában) a német birodalmi gyűlésen az evangélikusok hitvallástétele volt a nagy esemény, ő Coburg várában megint írt egy iratot a gyermekek iskolába járatásáról — most már a szülőkhöz fordulva. Akkor is, ott is szívügye volt az iskola.

Sólyom Jenő

SECOND CLASS PUBLICATION.
POSTMASTER: SEND FORM 3579 TO
ERŐS VÁR
BOX 02148, CLEVELAND, OH 44102.

RUZICSKA LÁSZLÓ
1904-1974

A nagy alföldi város, Szarvas szülötte volt. Derű, humánus, fáradhatatlan hűség jellemezte Isten, az egyház és az emberek szolgálatában. A szarvasi ev. gimnázium után a Pozsonyból Budapestre menekült Teológiai Akadémián, majd a Sopronban megnyílt hittudományi karon készült a lelkészi pályára. Tanulmányait külföldön: a baseli, erlangeni és rostocoki egyetemen folytatta. 1927-ben avatta lelkésszé Raffay Sándor püspök. Segédlelkési, ill. helyetteslelkészi szolgálatot végzett a budavári és a hartai gyülekezetben, majd a kelenföldi egyház vallás-tanító lelkésze lett. Innen hívták meg 1932-ben a Deák téri Leánygimnázium vallásstanárának, ahol 1951-ben történt nyugdíjaztatásáig működött. Ezzel párhuzamosan, a legnehezebb időkben, 1944-1952-ig igazgatója volt az Országos Protestáns Árvaháznak. Minden erejével harcolt az intézmény államosítása ellen. Sikertelenül próbált elérni, hogy egyházunk megtarthassa legalább az Árvaház balatonszársoi üdülójét, melynek évekig vezetője is volt. Akik ma ott élvezik a Balaton szépségeit, vajjon gondolnak-e arra, hogy 1946-ban ő vitte oda darabonként Budapestről vonaton az ablaküvegeket? Az 1948-as egyezmény alapján az állam elvette diakóniai intézményeink jelentős részét. Részt vett a megmaradtak újjászervezésében és az evangélikus diakónia intézményesítésében, sőt az egész munkának huzamos ideig ő volt országos gondnoka is. Emellett 1953-tól vezette a Modori úti szeretetotthont, míg súlyosbodó betegsége szolgálatának abbahagyására nem kényszerítette.

Október 8-án kísérték utolsó útjára a budapesti Farkasréti temetőbe, ahol volt évfolyamtársa és jóbarátja, dr. Sólyom Jenő ny. teol. professzor végezte a temetési szolgálatot Máté 6:33 alapján. "Keressétek először Isten országát és annak igazságát és ezek mind ráadásul adatnak nektek".

Erős vár

Luther Márton zsoltára Szabédi László fordítása

Erős vár a mi Istenünk
és oltalom és fegyver;
a bajban Ő segít nekünk,
mely ránk szakadt sereggel.

A régi Gonosz
újra ostoroz;
fegyvere merő
csalárdság s nyerserő;
a földön nincs, ki bírja.

Erőnk erőtlen ellene,
ha hadával eláraszt,
de megküzd értünk Az vele,
kit Isten maga választ.

Ha kérdés: ki az?
Jézus Krisztus az,
hadak Hadnagya,
igaz Isten maga,
Ő győzni fog a harcban.

S ha ördögök rontnak nekünk,
s ha elnyelni akarnak,
mi semmitől sem rettegünk,
tudjuk a diadalmat.

Ha földi király
ijesztve kiáll,
nevetünk dühén:
ítélet van fején:
egy ige őt elejti.

Az Ige rontatlan megáll
a rontók közepette,
mert oldalunkon Isten áll
s szent Lelkének kegyelme.

Elveszhet a rest
vagyon, hírnév, test,
fiúnk, asszonyunk, —
diadalmaskodunk:
miénk marad az Ország.

Túrmezei Erzsébet:

ESTI HARANGSZÓ

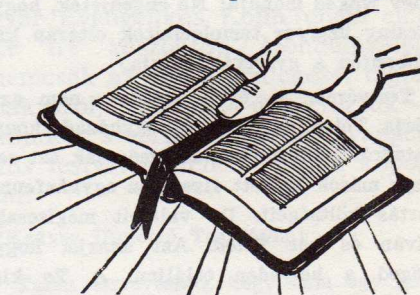
Kísér az esti harangszó
meleg hangja... Megyek hazafelé.
Megint egy nap mögöttem.
Szóltam, hallgattam, írtam, tettem.
Van elvégzett, van elvégezetlen.

— Mögöttem egy nap. Vagy egy élet?
Takarjon be, Jézus, drága véred!—

Arcomon érzem még simogatását
a búcsúzó sugárnak.

Kísér az esti harangszó
meleg hangja. Megyek hazafelé...
és otthon várnak.

Mindennapi kenyér

— Útmutató a biblia olvasásához —

1974. DECEMBER HÓ

ÁDVENT 1. VAS. — DEC. 1.

Heti ige: Zak 9:9

1. Rm 13:11-14. — Mt 21:1-11.
2. 2 Kor 1:18-22. — Ézs 40:1-11.
3. Kol 1:9-14. — Ézs 40:12-25.
4. 1 Móz 49:8-10. — Ézs 40:26-31.
5. 4 Móz 24:15-18. — Ézs 41:8-14.
6. Zsid 10:19-23. — Ézs 42:1-9.
7. Sof 3:14-17. — Ézs 43:1-7.

ÁDVENT 2. VAS. — DEC. 8.

Heti ige: Lk 21:28

8. Rm 15:4-13. — Mt 3:1-12.
9. Zsid 6:9-12. — Ézs 43:8-13.
10. 2 Pt 1:2-11. — Ézs 43:22-28.
11. Zak 2:10-13. — Ézs 45:18-25.
12. Agg 2:1-9. — Ézs 49:1-6.
13. Lk 17:20-25. — Ézs 49:7-13.
14. Jel 3:14-22. — Ézs 49:14-17.

ÁDVENT 3. VAS. — DEC. 15.

Heti ige: Ézs 40:3, 10

15. Jk 5:7-10. — Mt 11:2-11.
16. Lk 1:5-25. — Ézs 50:4-11.
17. Lk 1:57-70. — Ézs 51:9-16.
18. Lk 3:10-20. — Ézs 52:7-12.
19. Jn 1:6-9, 15-16. — Ézs 52:13-55:3.
20. Jn 1:29-31. — Ézs 53:4-12.
21. Lk 7:29-35. — Ézs 54:1-10.

ÁDVENT 4. VAS. — DEC. 22.

Heti ige: Fil 4:4-5

22. Rm 1:1-7. — Mt 1:18-25.
23. Ézs 45:1-8. — Zsolt 19.
24. Zsid 10:5-10. — Mt 1:1-17.
25. Karácsony 1. Ézs 9:2-7. — Mt. 2:1-12.
26. Karácsony 2. Ézs 62:10-12. — Mt 2:13-23.
27. 1 Jn 1:1-4. — Mt 3:1-12.
28. Jer 31:15-17. — Mt 3:13-17.

KAR. U. 1. VAS. — DEC. 29.

Heti ige: Lk 2:29-30

29. Ézs 63:7-9. — Gal 4:4-7.
30. 2 Kor 5:1-8. — Mt 4:1-11.
31. Rm 8:31b-39. — Lk 12:35-40.